

Türkiye Kadınlar Futbol Liginde Rekabet Dengesinin Analizi

Elif BOZKURT ALVURDU¹, Mustafa Yaşar ŞAHİN²

¹Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. <https://orcid.org/0000-0003-4192-3699>

²Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0002-4194-2358>

To cite this article/ Atf için:

Bozkurt Alvurdu, E., ve Şahin, M. Y. (2024). Türkiye kadınlar futbol liginde rekabet dengesinin analizi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 160-170.

Özet

Bu çalışma, Türkiye Kadınlar Futbol Ligi'ndeki rekabet dengesini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, 2008-2024 yılları arasında lig formatında düzenlenen sezonlar ele alınmış ve rekabet dengesi Herfindahl-Hirschman İndeksi (HHI), Normalleştirilmiş HHI (NHICB), Beş Kulüp Konsantrasyon Oranı (C5) ve Lorenz eğrisi gibi metriklerle analiz edilmiştir. Sonuçlar, 2023-2024 sezonunun rekabetin en yüksek düzeyde olduğu dönem olduğunu, buna karşın 2014-2015 sezonunda rekabetin oldukça düşük seviyede gerçekleştiğini göstermiştir. HHI ve NHICB değerleri, puanların sezonlar arasında farklı yoğunluklarda dağıldığını ve 2023-2024 sezonunda daha dengeli bir yapıya ulaşıldığını ortaya koymuştur. C5 oranı ise puanların yalnızca birkaç takımda yoğunlaşmadığını ve rekabetin geniş bir takım grubu arasında paylaşıldığını işaret etmektedir. Ayrıca, Lorenz eğrisi analizleri, 2023-2024 sezonunda ligin rekabet dengesinin en yüksek seviyede olduğunu doğrulamaktadır. Bu bulgular, ligdeki dengesizliklerin giderilmesi için altyapı desteği, finansal düzenlemeler ve dengeli transfer politikalarının önemini vurgulamaktadır. Çalışma, Türkiye Kadınlar Futbol Ligi'nin rekabetçi yapısını sürdürülebilir kılmak ve kadın futbolunun genel gelişimine katkıda bulunmak adına somut öneriler sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Rekabet dengesi, Rekabet gücü, Konsantrasyon oranı, Lorenz eğrisi, Kadın futbolu

Analysis of the Competitive Balance in Turkish Women's Football League

Abstract

This study aims to evaluate the competitive balance in the Turkish Women's Football League between 2008 and 2024. The analysis focuses on league-format seasons and employs metrics such as the Herfindahl-Hirschman Index (HHI), Normalized HHI (NHICB), the Five-Club Concentration Ratio (C5), and the Lorenz Curve. The findings reveal that the 2023-2024 season exhibited the highest level of competitive balance, while the 2014-2015 season demonstrated significantly lower levels of competition. HHI and NHICB metrics indicate variations in point distribution across seasons, with 2023-2024 achieving a more balanced structure. The C5 ratio highlights a broader distribution of points among teams, signifying reduced dominance by a few top-performing clubs. Lorenz Curve analysis further corroborates the enhanced competitive balance in the 2023-2024 season. These results underscore the importance of infrastructure support, financial regulations, and balanced transfer policies to address disparities in the league. The study provides actionable insights to sustain the competitive nature of the Turkish Women's Football League and contribute to the overall development of women's football.

Keywords: Competitive balance, Competitiveness, Concentration ratio, Lorenz curve, Women's soccer

GİRİŞ

Rekabet dengesi, spor organizasyonlarında takımların başarı şanslarının belirli bir seviyede eşitlenmesiyle, müsabakaların hem izleyiciler hem de katılımcılar açısından daha çekişmeli ve ilgi çekici hale gelmesini sağlayan bir kavramdır. Bu denge, bir tarafın diğerine karşı sürekli üstünlük kurmasını engelleyerek, her katılımcının başarı elde etme olasılığını korumayı amaçlamaktadır. Rekabet dengesi, sporun temel unsurlarından biri olan öngörülemezlik unsurunu destekleyerek hem ekonomik sürdürülebilirliği hem de taraftar bağlılığını güçlendirmede önemli bir rol oynamaktadır (Zimbalist, 2002).

Rekabet dengesi, spor müsabakalarının seyircilere eğlence değeri sağlamak için öngörülemezlik unsurları içermesi ve belirsiz bir sonuca sahip olması gerektiği varsayımına dayanmaktadır (Humphreys, 2002; Kesenne, 2007). Rekabet dengesine yönelik tartışılan konu geleneksel ekonomi teorisinin aksine, spor ürününün belirli bir ligdeki katılımcı takımlar arasında bölünemez, ortak bir üretim olduğu ve her takımın iş birliği ve girdisine bağlı olması durumuna dayanmaktadır (Goossens, 2005; Lee & Fort, 2012).

Rekabet dengesinin olmaması hem maça giden taraftarlar hem de televizyondan maç izleyenler olmak üzere seyirci sayısının en üst düzeye çıkarılmaması ve ligin uzun vadede seyirci kaybetme riskiyle karşı karşıya kalması anlamına gelir. Bir ligi oluşturan takımların rekabetçi güçleri ne kadar dengeliyse, her maçın sonucu o kadar belirsiz; benzer şekilde, takımlar ne kadar dengeliyse, şampiyonluk yarışının sonucu da o kadar belirsiz olmaktadır. (Pawlowski, 2013). Bu belirsizlik taraftarların ilgisini çekmekte ve maçların hem sahada hem de televizyonda izleme talebini arttırmaktadır. Rekabetçi olarak dengeli olmayan bir ligde potansiyel gelirin maksimize edilmesi mümkün olamamaktadır (Borland & MacDonald, 2003). Bu nedenle, bir kulüp ya da ve ligin geneli için talebi maksimize edebilmek adına rekabet dengesini korumak ve teşvik etmek önem taşımaktadır (Michie & Oughton, 2004).

Profesyonel spor liglerinin düzenlenmesi ve gelirlerin yeniden dağıtımı, bu liglerin doğasında bulunan dengesizlik eğilimini dengelemek açısından kritik bir gereklilik göstermektedir. Düzenlemelerin olmadığı durumlarda, ligin üst sıralarındaki başarılı kulüpler, ekonomik avantajlarını artırma eğilimi gösterirken, alt sıralardaki başarısız kulüpler ekonomik olarak zayıflama göstermektedir. Daha fazla gelire sahip olan üst düzey kulüpler, daha iyi oyuncular transfer ederek rekabet güçlerini artırabilirken, mali açıdan zayıf olan kulüpler oyuncu kadrolarını güçlendirmekte zorlanmaktadır. Bu dinamik, zamanla ligin en güçlü ve en zayıf kulüpleri arasındaki performans farkının genişlemesine neden olmaktadır (Szymanski, 2001).

Bu durum, rekabet dengesi üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Rekabetin azaldığı bir ligde maçların öngörülebilirliği artmakta ve bu da izleyici ilgisinin azalmasına yol açabilmektedir. Katılım ve izlenme oranlarındaki düşüş, yalnızca ligin alt sıralarındaki kulüpleri değil, tüm lig yapısını olumsuz etkilemektedir.

Bu tür istikrarsızlıkları önlemek adına, pek çok spor ligi, gelirlerin en başarılı kulüplerden daha az başarılı kulüplere doğru yeniden dağıtılmasını sağlayan mekanizmalar geliştirmektedir. Bu mekanizmalar, yalnızca üst düzey kulüplerin kararına dayanan bir uygulama değil, aynı zamanda ligin uzun vadeli sürdürülebilirliğini sağlamak için gerekli bir strateji olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelirlerin yeniden dağıtılması, rekabet dengesini

güçlendirerek daha geniş bir izleyici kitlesi çekmekte, ligin genel talebini artırmakta ve böylece ligin bütünlüğünü korumaktadır (Szymanski, 2003).

Rekabet dengesi, spor liglerinin uzun vadeli gelişimi ve popüleritesinin korunması açısından merkezi bir öneme sahip durumda bulunmaktadır. Eşitlikçi bir rekabet ortamı, yalnızca maçların izleyici açısından çekiciliğini ve heyecanını artırmakla kalmamakta, aynı zamanda lig içindeki kulüpler arasında ekonomik ve sportif eşitsizliklerin derinleşmesini engellemektedir. Bu durum, hem ligin genel talebinin yüksek tutulmasını hem de tüm paydaşlar için daha adil bir değer dağılımı sağlanmasını mümkün kılmaktadır. Böylelikle, rekabet dengesi, yalnızca sportif başarıyı değil, aynı zamanda ligin ticari gelirlerini ve kurumsal bütünlüğünü de doğrudan etkileyen bir unsurdur (Evans, 2014).

Üst düzey futbol liglerinde, rekabet dengesinin sağlanması hem taraftar ilgisinin hem de ticari gelirlerin devamlılığı için kritik bir rol oynar (Szymanski, 2000). Rekabetin sürekli olarak birkaç takımın üstünlüğü ile şekillenmesi, ligin genel cazibesini azaltabilir ve daha düşük bütçeli takımların gelişimini engelleyebilir. Bu durum hem yerel dinamikleri hem de küresel bağlamı ile rekabet dengesinin önemli olduğu Türkiye’de futbolun daha geniş kitlelere ulaşmasını ve alt liglerin de kaliteli oyuncular yetiştirmesini zorlaştırmaktadır. Benzer bir dinamik, kadın futbol liglerinde de görülmekte olup, bu liglerin gelişim süreci açısından rekabet dengesinin değerlendirilmesi hem liglerin gelişimini hem de spora olan ilgiyi artırmak açısından kritik bir unsurdur.

Her ne kadar kadın futbolunun Türkiye’deki yapılanması, henüz erkek futbolu kadar profesyonel bir yapıya sahip olmasada 2020’li yıllardan itibaren bazı büyük kulüplerin (örneğin Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş gibi) yatırım yapmasıyla kadın futboluna olan ilginin arttığı gözlenmektedir. Bu artan ilgi ve yatırımlarla birlikte, kadın futbol takımları arasındaki altyapı ve finansal eşitsizlikler dikkat çekmektedir. Özellikle Türkiye’de kadın futbolunun henüz gelişme aşamasında olduğu göz önünde bulundurulduğunda, rekabet dengesinin incelenmesi, altyapı, finansal destek ve yetenek geliştirme politikalarının etkinliğini değerlendirmek için çok önemli olduğu düşünülmektedir. Kadın futbol liglerindeki rekabet dengesi, spor ekonomisi literatüründe giderek önem kazanan bir araştırma konusu olmak ile birlikte literatürde sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Buradan hareketle bu çalışma, Türkiye kadınlar futbol ligindeki rekabet düzeyini analiz ederek, bu dengenin sağlanmasına yönelik çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Rekabet dengesine yönelik ampirik çalışmalar, lig organizasyonlarının yapısal özelliklerinden, finansal düzenlemelerden ve taraftar davranışlarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsamakta ve bu alanda farklı yöntemler sunmaktadır. Bu araştırma 2008-2024 yılları arasındaki Türkiye Kadınlar Futbol Ligi’ndeki rekabet dengesini inceleyen kesitsel türde tanımlayıcı bir analiz çalışmasıdır.

Verilerin Toplanması

Çalışmada, Türkiye Kadınlar Futbol Ligi’ne ait 2008-2024 yıllarındaki sezonluk puan tabloları analiz edilmiştir. Veriler lig organizasyonlarının resmi kaynaklarından (www.tff.org)

alınmış ve ilgili dönemlerdeki puan dağılımlarından hesaplanmıştır. İlgili yıllar incelendiğinde 10 sezonun lig formatında, 8 sezonun ise grup formatı şeklinde organize edildiği belirlenmiştir.

Lig formatında düzenlenen sezonlar: 2008-2009, 2009-2010, 2010-2011, 2012-2013, 2014-2015, 2015-2016, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 ve 2023-2024

Grup formatında düzenlenen sezonlar: 2006-2007, 2007-2008, 2011-2012, 2013-2014, 2016-2017, 2020-2021, 2021-2022, 2022-2023

Rekabet dengesini homojen bir şekilde değerlendirmek ve daha tutarlı bir analiz için çalışmaya sadece lig formatında düzenlenen 10 sezondaki puan dağılımları dahil edilmiş olup, grup formatında organize edilen sezonlar ise çalışma dışı bırakılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Rekabetçi dengenin ölçümü, spor yönetimi alanında kapsamlı bir şekilde ele alınmış ve farklı ölçütlerin uzun zamandır araştırma konusu olması nedeniyle ölçme araçları üzerinde ortak bir fikir oluşmadığı göze çarpmaktadır (Martinez & Willner, 2017; Mills & Fort, 2014; Owen & King, 2015; Pawlowski, 2013). Herfindahl-Hirschman İndeksi (HHI), Beş Kulüp Konsantrasyon Oranı (C5), Gini katsayısı ve Lorenz eğrisi ve farklı konsantrasyon ölçütleri gibi kapsamlı ölçüm metrikleri rekabetçi dengeyi analiz etmek için sıklıkla kullanılan araçlardır (Koning, 2000; Michie & Oughton, 2004).

Bu çalışmada, HHI, CR5 ve Lorenz eğrisi ölçme araçları ele alınmıştır.

Herfindahl-Hirschman İndeksi (HHI)

Profesyonel takım sporlarında rekabet dengesinin ölçülmesi bağlamında, Herfindahl-Hirschman İndeksi (HHI) sıklıkla kullanılan bir ölçüt olarak karşımıza çıkmaktadır. HHI formülünde, S_i , bir kulübün bir sezonda toplam puanlardan aldığı payı; N ligdeki toplam kulüp sayısını, H ise tüm takımların sezon sonunda toplam puandan aldıkları payların karelerinin toplamını ifade etmektedir.

$$H = \sum_{i=1}^N s_i^2$$

Beş kulüp konsantrasyon oranına benzer şekilde, HHI de ligdeki kulüp sayısının ve bu kulüpler arasındaki kazanma gücü eşitsizliğinin bir fonksiyonu olarak değerlendirilmektedir. Bu indeks, takımlar arasındaki rekabet dengesinin derecesini niceliksel olarak yansıtmaktadır (Michie & Oughton, 2004).

HHI, ligdeki puan dağılımının yoğunlaşma düzeyini ölçen bir metriktir. HHI'deki bir artış, kazanma gücündeki eşitsizliğin arttığını ve dolayısıyla rekabet dengesinde bir düşüş olduğunu göstermektedir. HHI değerleri 0 ile 1 arasında değişir. Düşük HHI değerleri, puanların daha dengeli bir şekilde dağıldığını ve ligin rekabet seviyesinin yüksek olduğunu gösterirken; yüksek HHI değerleri, belirli takımların ligdeki üstünlüğünü ve rekabetin düşük olduğunu işaret eder.

Ancak futbol gibi spor liglerinde, takım sayısına ilişkin kısıtlamalar ve puanlama sisteminin doğası gereği, indeksin bu aralığa uyarlanmış bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir (Evans, 2014). Bu tür sınırlamalar, HHI'nin normalleştirilmiş bir ölçümünün tanımlanması yoluyla giderilebilmektedir (Owen et al., 2007).

Ramchandani et al. (2018) tarafından tanımlanan NHICB (Normalized Herfindahl Index for Competitive Balance), genel lig konsantrasyonunu ölçmek için bu tür bir normalleştirilmiş ölçüm önermektedir. NHICB'nin tanımlanmasının gerekçesi, HHI'nin üst sınırının takım sayısına duyarlı olması ve bu nedenle farklı takım sayısına sahip ligler arasında karşılaştırma yapmayı zorlaştırmasıdır.

Bu bağlamda, NHICB, rekabet dengesinin ölçülmesi için sıfırın mükemmel dengeyi ve birin tam dengesizliği temsil ettiği bir normalleştirilmiş ölçüm geliştirmiştir. Bu ölçüm, farklı takım sayılarına sahip ligler arasında doğrudan karşılaştırılabilir bir metrik sunmaktadır ve şu şekilde hesaplanmaktadır:

$$HICB = (HHI/(1/n)) \times 100$$

Beş Kulüp Konsantrasyon Oranı (C5) ve Rekabet Dengesi İndeksi (C5CIB)

Standart bir endüstride, beş firma konsantrasyon oranı, bir endüstrinin beş büyük şirket tarafından ne ölçüde domine edildiğini ölçer. Futbola uygulandığında, beş kulüp konsantrasyon oranı ilk beş kulüp ile ligin geri kalanı arasındaki eşitsizliği ölçer ve aşağıdaki formül kullanılarak hesaplanmaktadır;

$$\begin{aligned} C5 \text{ Oranı} &= \frac{\text{İlk 5 kulüp tarafından kazanılan toplam puan}}{\text{Tüm kulüpler tarafından kazanılan toplam puan}} \\ &= \sum_{i=1}^5 S_i \end{aligned}$$

Burada S_i , 5 kulübün puan payıdır. C5 oranı, bir endüstri veya ligdeki firma veya kulüp sayısının ve ilk 5 kulüp ile geri kalanı arasındaki eşitsizlik derecesinin bir fonksiyonu olarak kullanılmaktadır. İndeksteki artışlar, rekabet dengesindeki azalmayı ve ilk beş kulübün ligdeki artan hakimiyetini yansıtmaktadır.

Takım sayılarının değişkenlik gösterdiği Türkiye Süper Ligi gibi liglerde ise lig büyüklüğündeki değişiklikleri hesaba katmanın daha sofistike bir yolu, C5 oranını, normalde mükemmel dengeli bir ligde elde edilecek ideal bir rakamla karşılaştırmaktır. Bu ayarlama bize aşağıda gösterildiği gibi C5 Rekabet dengesi İndeksi'ni (C5ICB) verir.

Lorenz Dönemsel Denge Eğrisi (LSBC)

Puan dağılımını görselleştirerek eşitsizliği grafiksel olarak sunmaktadır. Lorenz eğrisinin C5 oranı ve H-endeksi gibi diğer rekabet dengesi göstergelerine göre en önemli avantajı, nüfusun büyüklüğündeki veya takım sayısındaki değişikliklere karşı duyarsız olmasıdır. Bu yöntemi uygulamak için, kulüpler en düşük puandan en yüksek puana doğru sıralanmakta ve her kulübün toplam puanlardan aldığı pay hesaplanmaktadır. Ardından, tüm kulüpler arasında kümülatif puan payı hesaplanarak (y ekseninde), kulüplerin kümülatif başarı yüzdesine (x

ekseninde) karşı çizilerek Lorenz eğrisi oluşturulmaktadır. Bu yaklaşım, ligdeki takımların puan dağılımını görselleştirmeye ve rekabet dengesini daha ayrıntılı şekilde analiz etmeye olanak tanımaktadır (Michie & Oughton, 2004).

BULGULAR

Bu çalışmada elde edilen HHI değerleri incelendiğinde, sezonlar arasında puan yoğunlaşmasında farklılıklar görülmektedir. En düşük HHI değeri 2023-2024 sezonunda 0.075, en yüksek HHI değeri ise 2014-2015 sezonunda 0.137 olarak hesaplanmıştır. Bu durum, 2023-2024 sezonunda puan dağılımının daha eşit olduğunu ve rekabetin daha yüksek olduğunu göstermektedir (Tablo 1).

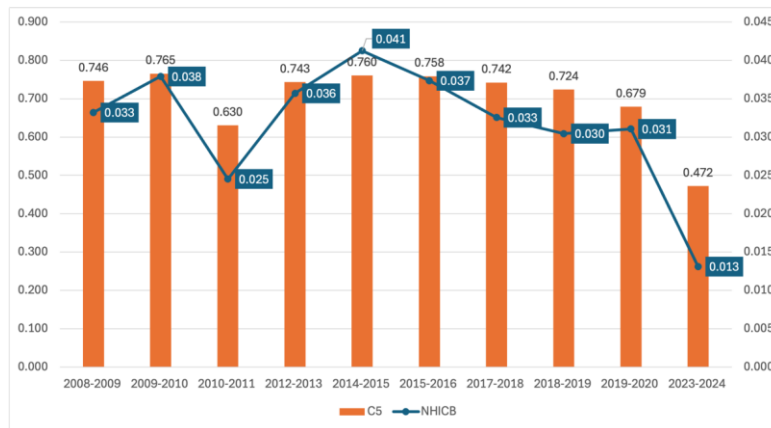
Tablo 1. Türkiye Kadınlar Futbol Ligi rekabet dengesi metrikleri

Sezon	Takım sayısı	HHI	NHICB	C5
2008-2009	10	0.130	0.033	0.746
2009-2010	10	0.134	0.038	0.765
2010-2011	12	0.106	0.025	0.630
2012-2013	10	0.132	0.036	0.743
2014-2015	10	0.137	0.041	0.760
2015-2016	10	0.134	0.037	0.758
2017-2018	10	0.129	0.033	0.742
2018-2019	10	0.127	0.030	0.724
2019-2020	12	0.112	0.031	0.679
2023-2024	16	0.075	0.013	0.472

(HHI=Herfindahl-Hirschman indeksi, NHICB= normalleştirilmiş Herfindahl-Hirschman indeksi, C5= İlk 5 takım konsantrasyon oranı)

Daha önce belirtildiği gibi NHICB, ligdeki takım sayısının etkisini dengeleyerek HHI'nin daha adil bir karşılaştırma yapmasını sağlar. Değerler 0 ile 1 arasında değişir ve 0'a yakın değerler, ligin rekabetçi olduğunu; 1'e yakın değerler ise rekabetin düşük olduğunu ifade eder.

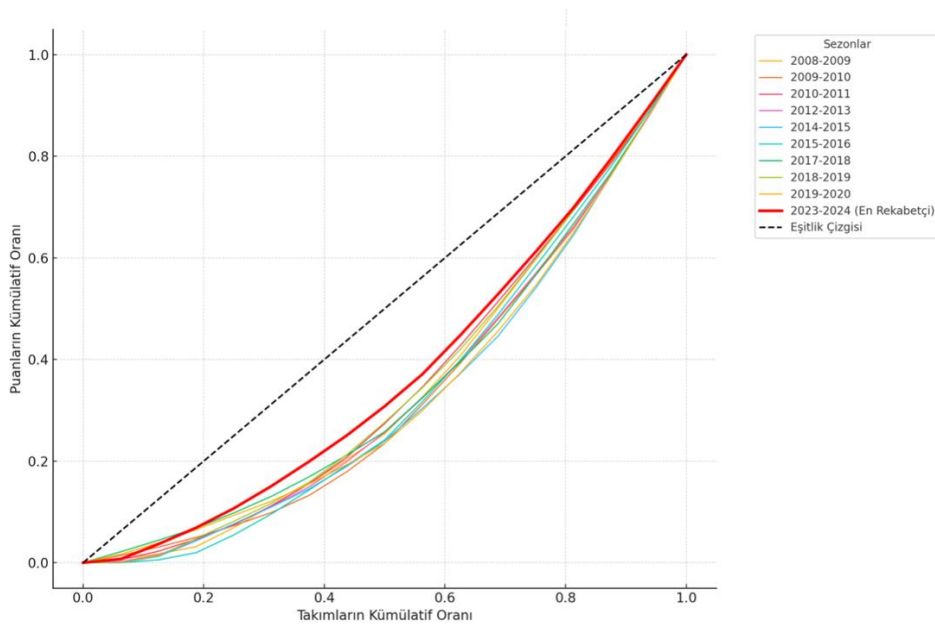
Sezonlar arasında NHICB değerleri incelendiğinde, en düşük değer 2023-2024 sezonunda 0.013, en yüksek değer ise 2014-2015 sezonunda 0.041 olarak bulunmuştur. Bu, 2023-2024 sezonunda ligdeki rekabetin diğer sezonlara göre daha adil bir şekilde dağıldığını, 2014-2015 sezonunda ise rekabetin düşük olduğunu göstermektedir.

Grafik 1. Türkiye Kadınlar Futbol Ligi rekabet dengesi metrikleri (C5= İlk 5 takım konsantrasyon oranı, NHICB= normalleştirilmiş Herfindahl-Hirschman indeksi)

C5, ligdeki ilk 5 takımın puanlarının toplamının genel toplam puana oranını gösterir. Değerler 0 ile 1 arasında değişir. Yüksek C5 değerleri, puanların belirli birkaç takımda yoğunlaştığını; düşük C5 değerleri ise daha dengeli bir puan dağılımını işaret eder.

Bu çalışmada elde edilen C5 değerleri arasında en düşük oran 2023-2024 sezonunda 0.472, en yüksek oran ise 2009-2010 sezonunda 0.765 olarak bulunmuştur. Öte yandan, 2009-2010 sezonunda ligdeki puanların büyük bir kısmının ilk 5 takım arasında toplandığı ve diğer takımların rekabete daha az katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Ayrıca 2014-2015 sezonunda bazı takımların ligde daha baskın olduğu gözlemlenmiştir. Buna karşılık, 2023-2024 sezonunda puanların ilk 5 takımda yoğunlaşmadığını ve rekabetin daha geniş bir takım grubu arasında paylaşıldığını göstermektedir.

Grafik 2. Türkiye Kadınlar Futbol Ligi sezonlar arası karşılaştırmalı Lorenz eğrisi

Grafik 2 incelendiğinde, 2008-2009 ve 2009-2010 sezonlarına ait Lorenz eğrileri eşitlik çizgisine orta derecede yakın olup, ligdeki rekabetin nispeten dengeli olduğunu, 2010-2011 ve 2018-2019 sezonlarında ise Lorenz eğrilerinin eşitlik çizgisine biraz daha yakın olduğu, ancak yine de rekabetin tam anlamıyla dengeli olmadığını göstermektedir. Bu durum, belirli takımların başarıda ön plana çıktığı ancak diğer takımların da katkıda bulunduğu dengeli bir lig yapısını işaret etmektedir. 2019-2020 sezonu incelendiğinde ise Lorenz eğrisinin eşitlik çizgisine diğer sezonlara göre bir miktar daha yaklaştığı ve bu sezonda ligin rekabet seviyesi açısından iyileşme gösterdiği söylenebilir. Son olarak, 2023-2024 sezonunda Lorenz eğrisinin, eşitlik çizgisine en yakın olduğu sezon olarak öne çıkmaktadır. Bu, puanların ligdeki takımlar arasında daha dengeli dağıldığı ve rekabetin en üst düzeyde olduğunu göstermiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, Türkiye kadınlar futbol ligindeki rekabet düzeyi farklı metrikler ile analiz edilmiştir. Literatürde kadın futbol ligleri üzerine yapılan güncel rekabet dengesi çalışmaları incelendiğinde kısıtla sayıda çalışma olduğu ve bu çalışmalarda Asya (Dutta et al., 2022), Avrupa (Mondal, 2023; Scelles, 2021) ve İskandinav ülkelerinde (Kringstad, 2018) kadın futbol liglerindeki rekabet dengesinin değerlendirildiği ve kadın-erkek liglerindeki rekabet dengesinin karşılaştırmalı olarak ele alındığı bilimsel çalışmalar (Kringstad, 2021; Zambom-Ferraresi et al., 2018) dikkat çekmektedir. Ayrıca sosyal ve ekonomik olarak kadın futbolunun erkek futboluna göre belirgin farklılıklar gösterdiği ve bununla birlikte kadın futbol liglerinin ve futbolcularının kendine özgü koşullarını içeren araştırmalara ihtiyaç olduğu (Yiğit & Şişman, 2019) ve ekonomik sermaye akışının kısıtlı olması sebebiyle hemen hemen tüm ülkelerde kadın futbolunun karşısında bu farklılıkların bir problem olarak belirdiği bilinmektedir (Öztürk & Koca, 2018).

Bu bilgiler, kadın futbol liglerindeki rekabet dengesi ve bu dengenin geliştirilmesine yönelik stratejiler hakkında genel bir çerçeve sunmaktadır. (Kringstad, 2021)'e göre kadın futbol ligleri, erkek futbol liglerine göre daha zayıf rekabet dengesine sahiptir. Çalışmamızın sonuçlarında da görüleceği üzere lige olan katılımın arttığı 2023-2024 sezonunda rekabet dengesi göstergelerinde olumlu bir gelişme gözlemlenmiştir. Dolayısıyla kadın futbolunda katılımı teşvik edecek, gelişimi için yapılacak altyapı ve organizasyonel yatırımların rekabet dengesine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Torgler, 2008).

UEFA ve FIFA gibi uluslararası federasyonların kadın futboluna sağladığı finansal teşvikler ve altyapı destekleri sayesinde rekabet dengesinin olumlu yönde etkilenmiştir (Szymanski, 2010). Vöpel (2013)'ün önerdiği gibi yerel nitelikteki ve gelişmekte olan liglere yapılan dış finansman destekleri harcama gücünü arttırarak söz konusu liglerde katılımı teşvik etmekte ve daha küçük kulüpler lehine rekabet dengesine katkıda bulunmaktadır. Scelles (2021)'e göre ise daha eşit bir rekabet ortamı yaratmak için politik ve ekonomik müdahaleler gereklidir ve rekabet dengesine olumlu katkı sağlayacaktır. Kadın futbolunda rekabet dengesini arttırmak için, lig seviyesinde kaynak dağılımının eşitlenmesi ve altyapı yatırımlarının artırılması önerilmektedir. Bunun yanı sıra, medya görünürlüğünün artırılması ve sponsorluk desteklerinin güçlendirilmesi, kadın futbolunun hem ekonomik hem de genel gelişimine katkı sağlayabilecektir.

Futbol endsütrisi, ekonomik olarak büyümeye devam ettikçe hem Avrupa liglerinde hem de yerel liglerde rekabet dengesini teşvik etmek için ülkeler ve kulüpler arası eşitsizliğin dikkate alınması gerekecektir. Garcia-del-Barrio and Rossi (2020); Paramio-Salcines and Llopis-Goig (2018)'in çalışmaları göstermiştir ki futbolun düzenleme ve yönetiminden sorumlu futbol otoriteleri için; Avrupa futbol liglerinde rekabet dengesinin sağlanması, futbolun ticarileşmesinden ve son otuz yılda görülen gelirlerdeki büyük artışlardan yeteri kadar faydalanamayan kulüplerin ve ayrıca kadın futbolunun gelişmesini sağlamak hala önemli bir zorunluluktur.

Bunun yanı sıra, Türkiye Kadınlar Futbol Ligi'nde rekabet dengesi, dönemsel olarak değişiklikler göstermiştir. 2023-2024 sezonu en dengeli dönem olarak öne çıkarken, 2014-2015 sezonunda düşük bir rekabet gözlemlenmiştir.

Avrupa'nın büyük kadın futbol liglerinde, özellikle İngiltere ve İsveç gibi ülkelerde, zamanla daha dengeli bir yapıya doğru eğilim olduğu belirtilmiştir. Ancak bu iyileşme, genellikle uzun vadede gerçekleşmiştir. Kadın futbolunun gelişimi için rekabet dengesinin artırılmasının kritik önem taşıdığı görülmektedir. Ancak, bu dengeye ulaşmak için gerekli araçlar ve etkileyen faktörler, ligin bulunduğu bölgeye ve yapısına göre değişiklik göstermektedir. Türkiye Kadınlar Futbol Ligi'ndeki iyileşmeler, daha küçük bir ölçekteki yapıların avantajlarını gösterirken, Avrupa liglerindeki uzun vadeli gelişim, büyük liglerde sürdürülebilir rekabet politikalarının önemini vurgulamaktadır. Kadın futbol liglerinin rekabetçi yapısını güçlendirmek için bölgesel dinamiklere duyarlı politikalar geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır (Mondal, 2023).

Türkiye kadın futbol liginde dönemsel olarak eşitsizlikler ortaya çıkarken Asya'daki kadın futbol liglerinde genel ekonomik dengesizlikler değerlendirilmiş, gelişimin daha yavaş olduğu ortaya konmuş ve rekabet dengesini arttırmak için altyapı ve finansal yatırımlara yönelik teşviklerin önemi vurgulanmıştır (Dutta et al., 2022).

Sonuçlar, uluslararası alanda artan katılımın, nihayetinde daha iyi bir rekabetçi dengeye yol açan farklı oyun güçlerinin daha iyi bir kalitesine dönüştüğü fikriyle tutarlı olarak, rekabetçi dengenin zamanla arttığını göstermektedir. Uluslararası alanda bu artan katılım, ülkeler genelindeki farklı spor politikaları ve siyasetleri ve FIFA tarafından alınan kararlarla, özellikle organizasyona katılan takım sayısı ve ulusal derneklerin kadın futbol takımlarını geliştirmeleri için teşvikler olarak konfederasyon başına dağılımla ilgilidir.

Türkiye Kadınlar Futbol Ligi üzerine yapılan çalışma, rekabet dengesinin dinamik bir şekilde değişebileceğini ve iyileşmelerin altyapı yatırımları, transfer politikaları ve finansal düzenlemelerle desteklenebileceğini göstermektedir. Diğer çalışmalar ise genellikle ligler arası karşılaştırma ve uluslararası faktörlere odaklanmıştır. Bu bağlamda, Türkiye'deki iyileşme örnekleri, bölgesel liglerde rekabet dengesinin artırılması için somut bir model sunabilir.

Her iki yaklaşım da kadın futbolunun gelişimi için farklı ama tamamlayıcı perspektifler sunmaktadır. Gelecekteki araştırmalar, bu bulguları birleştirerek daha kapsamlı stratejiler geliştirebilir.

Pratik Çıkarımlar

Elde edilen HHI, NHICB ve C5 bulguları, Türkiye Kadınlar Futbol Ligin'de sezonlar arasındaki rekabet seviyesindeki değişimleri anlamak için değerli bir öngörü sağlamaktadır. Özellikle 2023-2024 sezonu, rekabetin en yüksek olduğu dönem olarak öne çıkarken; 2014-2015 sezonunda ise rekabetin düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgular, lig yapısındaki değişiklikler, takımların performans seviyeleri ve diğer dış faktörlerin ligin rekabetçi yapısı üzerindeki etkilerini araştırmak için bir temel oluşturabilir.

Bu çalışma ayrıca Türkiye Kadınlar Futbol Ligi'ndeki rekabet seviyesini artırmak için yapılabilecek düzenlemelere ışık tutmaktadır. Özellikle 2023-2024 sezonunda gözlemlenen yüksek rekabet seviyesi, diğer sezonlar için bir referans noktası olarak değerlendirilebilir. Öte yandan, düşük rekabet seviyesine sahip sezonlar, lig yapısındaki dengesizliklerin tespit edilmesi ve bu sorunların giderilmesi gerektiğini göstermektedir.

Son yıllarda rekabet düzeyinin yüksek olmasının olası nedenleri arasında, katılımın artması, takım performanslarının birbirine yakın olması, ligdeki dengeli transfer politikaları ya da ligin yapısında yapılan düzenlemeler olarak gösterilebilir.

Sınırlılıklar

Çalışmada rekabet dengesi analizinde kullanılan diğer potansiyel yöntemler (Entropi, Theil indeksleri gibi) ele alınmamış ve takımlar arasındaki finansal dengesizlikler, seyirci katılımı, transfer politikaları, medya görünürlüğü gibi faktörlerin rekabet dengesi üzerine etkileri nicel olarak değerlendirilmemiş, yalnızca dolaylı olarak tartışılmıştır. Ayrıca grup formatında organize edilen sezonların çalışmaya dahil edilmesi ligin genel yapısını değerlendirmede farklı bir bakış açısı sunabilir.

KAYNAKLAR

- Borland, J., & MacDonald, R. (2003). Demand for sport. *Oxford Review of Economic Policy*, 19(4), 478-502.
- Dutta, A., Mondal, S., & Raizada, S. (2022). The future of women's football in Asia: a look at competitive balance in top 5 domestic football leagues from 2010 to 2019. *Sport, Business and Management: An International Journal*, 12(2), 135-153.
- Evans, R. (2014). A review of measures of competitive balance in the "analysis of competitive balance" literature.
- Garcia-del-Barrio, P., & Rossi, G. (2020). How the UEFA financial fair play regulations affect football clubs' priorities and leagues' competitive balance? *European Journal of Government and Economics*, 9(2), 119-142.
- Goossens, K. (2005). Competitive balance in European football: Comparison by adapting measures: National measures of seasonal imbalance and top 30.
- Humphreys, B. R. (2002). Alternative measures of competitive balance in sports leagues. *Journal of Sports Economics*, 3(2), 133-148.
- Kesenne, S. (2007). Revenue sharing and owner profits in professional team sports. *Journal of Sports Economics*, 8(5), 519-529.
- Koning, R. H. (2000). Balance in competition in Dutch soccer. *Journal of the Royal Statistical Society: Series D (The Statistician)*, 49(3), 419-431.
- Kringstad, M. (2018). Is gender a competitive balance driver? Evidence from Scandinavian football. *Cogent Social Sciences*, 4(1), 1439264.
- Kringstad, M. (2021). Comparing competitive balance between genders in team sports. *European Sport Management Quarterly*, 21(5), 764-781.
- Lee, Y. H., & Fort, R. (2012). Competitive Balance: Time Series Lessons from the English Premier League. *Scottish Journal of Political Economy*, 59(3), 266-282.
- Martinez, M., & Willner, J. (2017). Competitive balance and consumer demand in the English football league. *Applied Finance and Accounting*, 3(2), 49-60.
- Michie, J., & Oughton, C. (2004). *Competitive balance in football: Trends and effects*. The sportsnexus London.
- Mills, B., & Fort, R. (2014). League-level attendance and outcome uncertainty in US pro sports leagues. *Economic Inquiry*, 52(1), 205-218.

- Mondal, S. (2023). She kicks: The state of competitive balance in the top five women's football leagues in Europe. *Journal of Global Sport Management*, 8(1), 432-454.
- Owen, P. D., & King, N. (2015). Competitive balance measures in sports leagues: The effects of variation in season length. *Economic Inquiry*, 53(1), 731-744.
- Owen, P. D., Ryan, M., & Weatherston, C. R. (2007). Measuring competitive balance in professional team sports using the Herfindahl-Hirschman index. *Review of Industrial Organization*, 31, 289-302.
- Öztürk, P., & Koca, C. (2018). Futbolda kadınlar: Bir Sosyal alan olarak kadın futbol takımının analizi. *Turkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 10(3).
- Paramio-Salcines, L., & Llopis-Goig, R. (2018). Structures and policies at the main European football leagues: Evolution and recent changes. In *Routledge Handbook of Football Business and Management* (pp. 33-43). Routledge.
- Pawlowski, T. (2013). Testing the uncertainty of outcome hypothesis in European professional football: A stated preference approach. *Journal of Sports Economics*, 14(4), 341-367.
- Ramchandani, G., Plumley, D., Boyes, S., & Wilson, R. (2018). A longitudinal and comparative analysis of competitive balance in five European football leagues. *Team Performance Management: An International Journal*, 24(5/6), 265-282.
- Scelles, N. (2021). Policy, political and economic determinants of the evolution of competitive balance in the FIFA women's football World Cups. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 13(2), 281-297.
- Szymanski, S. (2001). Income inequality, competitive balance and the attractiveness of team sports: Some evidence and a natural experiment from English soccer. *The Economic Journal*, 111(469), 69-84.
- Szymanski, S. (2003). The economic design of sporting contests. *Journal of Economic Literature*, 41(4), 1137-1187.
- Szymanski, S. (2010). *The comparative economics of sport*. Springer.
- Szymanski, S. (2000). *Winners and losers*. Penguin Books Canada.
- Torgler, B. (2008). The determinants of women's international soccer performances. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 3(4), 305-318.
- Vöpel, H. (2013). *Is Financial Fair Play really justified? An economic and legal assessment of UEFA's Financial Fair Play rules*.
- Yiğit, E., & Şişman, M. (2019). Neoliberal Dönemde Uluslararası Futbolcu Hareketliliği. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 81-93.
- Zambom-Ferraresi, F., Lera-López, F., & García Cebrián, L. I. (2018). *Competitive balance in male and female leagues: Approximation to the Spanish case*.
- Zimbalist, A. S. (2002). *Competitive balance in sports leagues: An introduction*. In (Vol. 3, pp. 111-121): Sage Publications Sage CA: Thousand Oaks, CA.